

Practical value. The research results aimed at improving the workflow stages in the company, including the creation or obtaining documents from the other companies, verification of documents, processing and transfer to the archives.

Key words: document, workflow, initial registration, automation, electronic signature, workflow schedule, communications.

Рожельюк В.М., Денчук П.Н. ОРГАНИЗАЦИЯ ДОКУМЕНТООБОРОТА КАК ОСНОВНОГО ИНСТРУМЕНТА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОЙ СИСТЕМЫ КОММУНИКАЦИИ ПЕРЕРАБАТЫВАЮЩЕГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Цель. Целью статьи является определение понятия документирования как основы системы бухгалтерского учета, ведь без наличия документа не происходит никаких учетных записей.

Методика исследования. Методологической основой исследования являются определяющие положения современной экономической теории, теоретически - практической основой - научные разработки отечественных и зарубежных ученых по учету, отечественные нормативно-правовые акты, инструктивные материалы. Для обобщения теоретических и методических положений по организации документооборота субъектов использованы диалектический и абстрактно - логический методы исследования, при изучении организации электронного документооборота - монографический метод.

Результаты исследования. Обоснованы обязательные реквизиты графика документооборота в соответствии с действующим законодательством. Изучены основные нормативно-правовые документы, регулирующие порядок создания, движения, обработки и передачи в архив первичных носителей учетной информации. Исследованы основные факторы влияния на организацию документооборота предприятия, учитывающих его структуру, формы организации учета, состав учетной службы, объем фактов хозяйственной деятельности.

Научная новизна заключается в раскрытии методики формирования графиков документооборота по их основным формам: линейной, табличной, сетевой и обоснование необходимости автоматизации учетных процессов с внедрением электронной цифровой подписи.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования направлены на совершенствование стадий документооборота на предприятии, которые включают создание или получение документов от других предприятий, проверку документов, обработку и передачу в архив.

Ключевые слова: документ, документооборот, первичный учет, автоматизация, электронная подпись, график документооборота, коммуникации.

УДК [005:504.064]:664.8

*Скляр Л.Б.,
к.е.н., доцент кафедри обліку та аудиту
Одеська національна академія харчових технологій*

ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПОТОКАМИ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В КОНСЕРВНІЙ ГАЛУЗІ

Постановка проблеми. Успішні результати економіко-екологічної діяльності підприємства залежать від безперервності ухвалення розумних і послідовних рішень його керівників, кожне з яких ґрунтується на наявній інформаційній базі і зрештою викликає покращуючу або погіршуючу дію на природне довкілля.

Під економіко-екологічним управлінням прийнято розуміти поетапний процес розробки й реалізації стратегічних і тактичних рішень, спрямованих на раціональне використання та охорону навколишнього природного середовища на організаційних, економічних і правових засадах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання еколого-економічного управління досліджуються достатньо широко науковцями О. Балацьким [1], С. Харічковим, Т. Галушкіною [2], І. Карагодовим [3], Е. Мішеніним [4], Н. Пахомовою [5], А. Садековим [6], В. Шкарупю [7], О. Бойко [8]. Але питання управління потоками екологічної інформації, проблеми організації своєчасності обліку та контролю такої інформації залишаються вивченими дуже мало.

Постановка завдання. Описати механізм функціонування системи екологічного управління. Визначити роль економіко-екологічного обліку в досягненні стійкості підприємств. Здійснити

систематизацію інформації для економіко - екологічного аналізу та діагностики підприємств консервної промисловості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Позитивним чинником формування інформаційної бази в системі еколого-економічного управління є включення економіко-екологічної діяльності в систему обліку та контролю. На наш погляд, основними елементами екологічного управління є планування й облік економіко-екологічних витрат.

Підстави об'єднання екологічної діяльності в екологічний облік очевидні:

-рахунки обліку підприємства повинні відобразити його відношення до довкілля і вплив витрат, ризиків і зобов'язань /відповідальності/, пов'язаних з природоохоронною діяльністю, на фінансовий стан підприємства;

- інвесторам для ухвалення інвестиційних рішень необхідно мати в розпорядженні інформацію по екологічних заходах і витратах, пов'язаних з екологічною діяльністю;

-питання екологічної діяльності є також предметом управлінської діяльності: менеджерам необхідно виявляти та розподіляти природоохоронні витрати таким чином, щоб продукція була правильно оцінена і інвестиційні рішення базувалися на реальних витратах і вигодах;

-підприємства можуть мати переваги в конкурентній боротьбі за рахунок виготовлення екологічної продукції;

-екологічний облік є ключем до стійкого розвитку (табл. 1).

Таблиця 1

Роль економіко-екологічного обліку в досягненні стійкості підприємств

Етапи організаційного розвитку	Питання коефективності	Питання екосправедливості
Поліпшення у рамках сучасної економічної теорії	Облік відносно відходів, ефективності енергоносіїв, забруднення тощо (концепція "міри по запобіганню забрудненню окупаються"). Перегляд методів оцінки інвестиції. Потенційні зобов'язання, переоцінка вартості активів та інші питання фінансової звітності. Базова екологічна звітність	Звітність в сфері праці і зайнятості, інформація для переговорів про укладення колективного договору. Розрахунок податку на додану вартість. Соціальний баланс. Звітність суспільству. Аналіз участі у власності.
Визнання правомірності вимог про забезпечення стійкості	Розрахунок і піддання гласності витрат, пов'язаних із забезпеченням стійкості. Калькуляція усіх витрат. Поліпшена звітність з екології і стійкості	Система повної соціальної звітності і соціальної бухгалтерії. Зовнішні громадські перевірки. Питання прозорості в сфері внутрішнього ціноутворення та придбання ресурсів

Джерело: розроблено автором

На основі економіко-екологічного обліку на підприємствах консервної промисловості необхідно провести ретельну інвентаризацію устаткування та споруд і розробити більш конкретизований перелік основних засобів і робіт, що повністю або частково відносяться до екологічних. Повинні бути розроблені коди екологічних витрат по вказаному розбиттю, а в первинні документи внесені відповідні реквізити.

Програму покращення інформаційного забезпечення управлінських процесів можна розглядати у вигляді проекту, у якому виділяється декілька етапів: визначення потреб в інформації, проведення системного аналізу, здійснення системного проектування (дизайну), створення та підготовка програм, впровадження, ефективне використання комп'ютерів.

Необхідний для управління обсяг інформації визначають з урахуванням розміру, спеціалізації підприємства, його організаційної структури, характеру розвитку внутрішньовиробничих зв'язків і зв'язків з іншими підприємствами.

При цьому необхідно враховувати також й суб'єктивні фактори: освіту та досвід керівника, його організаторські здібності, методи та стиль керівництва тощо. Ефективна інформаційна система передбачає одноразовість реєстрації первинної інформації, чіткість форм і стислість записів, взаємну погодженість системи показників, уніфікацію документів тощо.

При організації інформаційних процесів доводиться вирішувати сукупність взаємопов'язаних питань, зокрема яка інформація має надходити в управлінській орган, які структурні підрозділи і в якій періодичності повинні давати інформацію, які матеріальні носії інформації, для якої групи управлінських працівників дається інформація та в якому вигляді.

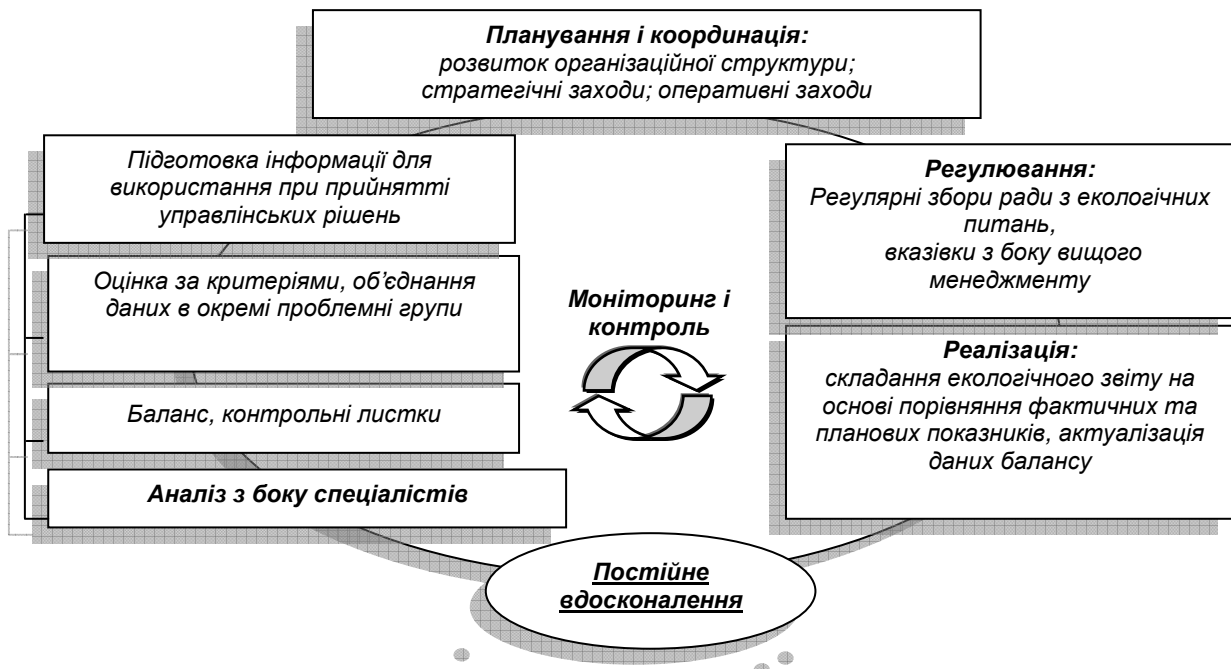
Потрібно правильно розв'язати проблему організаційного регламентування діяльності апарату управління, вдосконалення економічних показників, класифікації інформації, її кодування та документування. Слід досягти високої визначеності у розподілі посадових функцій службових осіб і при зміні прав та обов'язків працівників змінювати інформаційне забезпечення їх, перенацілювати

потоки інформації, а також зменшити потоки непотрібної інформації.

Важливо методично правильно вибирати показники, які б найбільш точно відображали суть явища або процесу, і створювати систему взаємопов'язаних показників, за допомогою яких можна давати повну кількісну і якісну характеристику властивостей певного об'єкта. Систему показників слід розробляти так, щоб точно відображати нові вимоги до виробництва і організації системи управління, зокрема, платоспроможність, ліквідність, конкурентоспроможність підприємства та продукції, що виробляється.

При цьому інформаційна система не повинна передбачати надмірності даних. Потреба у широкому впровадженні в менеджменті сучасних інформаційних систем висуває завдання підвищення впорядкованості логічних відношень між показниками, забезпечення однозначного їх вираження, упорядкованості термінів мови економічної інформації тощо.

На рис.1 відображено механізм функціонування системи екологічного управління, який передбачає планування і координацію; регулювання; реалізацію; моніторинг і контроль з боку спеціалістів.

Рис. 1. Механізм функціонування системи екологічного управління

Джерело: розроблено автором

Необхідно також провести роботи із створення єдиної системи класифікаторів техніко-економічної інформації (класифікатори продукції підприємствах консервної промисловості, класифікатори робіт і послуг тощо), а також класифікаторів стандартів і технічних умов. Повинна бути розроблена єдина система економічних класифікацій і номенклатури так званої інформаційної мови, що дає змогу однозначно описувати систему показників та зв'язок між ними за обсягом поняття і орієнтувати об'єкт на використання сучасної техніки для обробки, зберігання та пошуку даних.

В процесі аналізу потоків інформації визначають особливості діючої системи менеджменту, методи і стиль роботи управлінського апарату, виявляють недоліки в організації управління, визначають загальний обсяг інформації, з'ясовують забезпеченість керівних працівників потрібною інформацією, обчислюють потребу у технічних засобах збирання та передачі інформації тощо.

Аналіз потоків інформації дає змогу перейти до створення інформаційних моделей, які відображають технологію підготовки та маршруту документів, алгоритм формування показників, а також взаємозв'язок між структурними підрозділами і особами, що беруть участь в обробці та використанні інформації. Інформаційні моделі об'єкта можуть мати вигляд описів, схем, графіків, таблиць.

В рамках обліку витрат на виробництво можуть бути виділені своєрідні екологічні позиції, наприклад: витрати на підготовку та перепідготовку кадрів в сфері екологічного менеджменту, амортизаційні відрахування на повне відновлення основних природоохоронних виробничих фондів, банківські відсотки по екологічних кредитах, певні екологічні платежі, відрахування та збори, спеціальні послуги на сторону тощо.

У такий спосіб можна забезпечити необхідну деталізацію в представленні окремих видів витрат в цілях збільшення прозорості та полегшення управління операцій, пов'язаних з екологічними аспектами.

Відокремлення в обліку природоохоронних витрат необхідне також для вирішення проблеми впорядкування розподілу їх між окремими видами виробів або операцій. Вказані вище заходи створюють умови для введення змін в звітність підприємств з урахуванням екологічного чинника.

Запропоновано зупинитися більш детально на основних звітах, що надаються щорічно підприємствами: балансі і звіті про прибутки і збитки (звіт про фінансові результати). Перш за все, з маси представлених в цих документах загальних даних виділимо екологічно релевантну інформацію. В даних річного звіту разом із статтями основних засобів (наприклад, споруди по очищенню стічних вод і уловлюванню шкідливих речовин, що поступають в атмосферне повітря) можуть міститися відомості про придбані права природокористування або про амортизаційні відрахування по природоохоронному устаткуванню.

На пасивній стороні балансу до позицій, що мають відношення до екологічних аспектів діяльності підприємства, можуть бути, наприклад, віднесені: відрахування до резервного фонду на відшкодування завданої екологічної шкоди; екологічні збори; відрахування до резервного фонду на виконання зобов'язань по рекультивациі; аналогічні відрахування по усуненню відходів; відрахування на поточний ремонт природоохоронного устаткування.

Виходячи з можливості більш детальної класифікації статей балансу, запропоновано виділити наступні статті, здатні дати більш ґрунтовну інформацію про екологічні аспекти діяльності підприємства (табл. 2).

Таблиця 2

Статті балансу, що мають відношення до охорони навколишнього природного середовища (ОНПС)

Актив	Пасив
Основні засоби. Земельні ділянки Технічні споруди й устаткування, що служать ОНПС, інші устаткування, виробниче та фірмове устаткування, незавершене будівництво, устаткування для ОНПС	Власний капітал. Резерви за рахунок прибутку на проведення інвестицій в ОНПС
Нематеріальні активи. Право сумісного користування спорудами для ОНПС. Природні ресурси	Резервні фонди. Відрахування до резервного фонду на зобов'язання по ОНПС, відрахування до резервного фонду на виплату за порушення ґрунтів і водних ресурсів, відрахування до резервного фонду на рекультивацию, відрахування до резервного фонду на усунення відходів
Оборотні засоби Запаси екологічно-чистої сировини й екологічно-чистої продукції	Зобов'язання по кредитах, виданих фінансово-кредитними установами на природоохоронні цілі

Джерело: розроблено автором

В звіті про фінансові результати також можлива більш детальна класифікація, що включає дохід і його частку від продажу відходів; витрати, у тому числі витрати на придбання екологічно чистої сировини; зарплату та премії, серед них - зарплату та премію за діяльність по охороні навколишнього природного середовища; амортизаційні відрахування, серед них - амортизаційні відрахування природоохоронного устаткування; інші витрати, серед них - інші витрати на охорону навколишнього природного середовища.

Окрім вищезгаданих заходів, можна запропонувати на підприємствах консервної промисловості удосконалену форму звітності: «Звіт про економіко-екологічну діяльність підприємства».

Головне завдання формування звіту - створити гнучкий інструмент управління економіко-екологічною діяльністю усередині підприємства. Такий звіт зумовлює наступні можливості: контролювати екологічні аспекти діяльності підприємства й аналізувати можливі критичні ситуації; визначати цілі екологічної політики та розробляти програми для конкретних видів діяльності; контролювати ефективність інвестицій в екологізацію та дбайливо планувати нові.

Вказаний звіт повинен містити основний звіт, який, на нашу думку, повинен відображати як витратну частину, пов'язану з економіко-екологічними витратами, так і прибуткову, пов'язану з отриманням економії від ведення діяльності щодо ОНПС. Запропонований звіт повинен мати наступну інформацію: витрати, пов'язані з природоохоронною діяльністю (екологічні збори і платежі (по видах платежів), капітальні, поточні витрати та економію або дохід на охорону навколишнього природного середовища.

На наш погляд, доцільно впровадити певні додатки до основного звіту, які б містили наступне: розрахунок збору за забруднення навколишнього середовища; інші види діяльності в сфері охорони навколишнього природного середовища (навчання, загальна адміністративна діяльність) і т.д.

Вдосконалення системи господарського обліку природоохоронної діяльності підприємств консервної промисловості дасть наступні результати:

- дозволить планувати, нормувати, контролювати й аналізувати витрати по природоохоронній діяльності;
- сформує умови для «рівняння в правах» основної, господарської й екологічної діяльності підприємств консервної промисловості при їх оцінці;
- стане передумовою вичерпного вивчення «фінансових наслідків» від природоохоронної діяльності та визначення впливу цих витрат на рентабельність;
- полегшить проблему визначення економічної ефективності природоохоронних заходів і оцінки економічного збитку, заподіюваного суспільству забрудненням навколишнього середовища;
- дозволить оцінити значення природоохоронної діяльності на підприємства, її вплив на формування кінцевих показників його роботи;
- дозволить налагодити систему внутрішньовиробничих відносин між окремими підрозділами підприємства.

Інформаційне забезпечення економіко – екологічного аналізу та діагностики підприємств консервної промисловості передбачає пошук, отримання, зберігання, накопичення, передачу, обробку необхідної інформації для здійснення даного виду діяльності. Необхідність інформаційного забезпечення викликано наступними причинами:

- великий об'єм інформації, необхідної для проведення економіко - екологічного аналізу та діагностики підприємств консервної промисловості та досягнення об'єктивних результатів аналізу;
- необхідність оперативної діагностики й аналізу стану об'єкту оцінки бізнесу - підприємства, що діє, і проведення широкого порівняльного аналізу;
- потреба в накопиченні й обробці великого об'єму статистичних даних;
- складність розрахунків, здійснюваних в процесі економіко - екологічного аналізу та діагностики підприємств консервної промисловості.

Аналізуючи дані підприємства, здійснимо систематизацію документів і інформації, необхідних для економіко - екологічного аналізу та діагностики підприємств консервної промисловості (табл. 3).

Таблиця 3

Структура інформаційного поля для економіко-екологічної аналізу та діагностики підприємств консервної промисловості

Інформаційні групи	Склад інформації
1	2
Внутрішньоорганізаційна та облікова інформація	
1. Реєстраційні документи підприємства	Статут, Свідоцтво про державну реєстрацію, Дозволи та ліцензії на здійснення діяльності
2. Організаційна документація	Положення про організаційну структуру підприємства, Посадові інструкції
З цих документів розпочинається діагностика підприємства та аналіз його економіко-екологічної діяльності	
3. Первинний облік, статистична та податкова звітність щодо екологічної діяльності підприємства	форма № 1-ВТ; форма № 1 - екологічні витрати; форма № 14 – МТП; форма № 1 - небезпечні відходи; форми № 2 - ТП повітря; форма № 2 - ТП (водогосп); форма №1 – відходи (з 2010 р.)
Дані форми 1-ВТ - для ведення державного обліку та паспортизації відходів, складання адміністративних даних, проведення контролю, експертизи проектів та об'єктів, підготовки технічної документації, реєстраційних карток для реєстрів місць утворення, перероблення та видалення відходів, проведення інвентаризації, затвердження лімітів і отримання дозволів на утворення та розміщення відходів, отримання ліцензій та дозволів на поводження з відходами і упаковкою, оперативного вирішення питань поводження з неякісною та небезпечною продукцією, ідентифікації та паспортизації потенційно небезпечних об'єктів і укладання декларацій безпеки та інше. За даними статистичних форм № 1 – екологічні витрати і № 1 – відходи можна отримати відповідно інформацію про витрати на охорону навколишнього природного середовища та утворення і рух всіх відходи I–IV класів небезпеки. Податкова звітність з екологічного податку відображає об'єм викидів в атмосферу забруднюючих речовин стаціонарними джерелами, пересувними джерелами, скидів забруднюючих речовин безпосередньо в водні об'єкти, об'єм відходів розміщених у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, а також радіоактивних відходів.	
4. Звітність підприємства щодо економіко-екологічних показників діяльності підприємства	форма № 1 – баланс; форма № 2 – звіт про фінансові результати; форма № 1 - П звіт про виробництво промислової продукції (термінова); форма № 1П - НПП звіт про виробництво промислової продукції (річна); Декларація з податку на прибуток підприємства
Зовнішньорегламентована та необлікова інформація	
1. Правові акти і інструктивні документи підприємства	Ратифіковані міжнародні конвенції; Конституція України; Кодекси: (Земельний; Лісовий; Водний; Про надра); Закони України: (Про охорону навколишнього середовища; Про відходи; Про питну воду; Про охорону атмосферного повітря; Про охорону земель; Про екологічну мережу України; Про екологічний аудит); розпорядження і накази Президента України; нормативні акти Міністерства екології та природних ресурсів України

продовження табл. 3

1	2
2. Нормативно-планова документація	Дозволи; ліміти; Державний акт або договір оренди земельної ділянки; інвентаризація джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря; договори і акти; прогнози і плани
3. Екологічний паспорт підприємства	
4. Матеріали планових і позапланових перевірок	
5. Результати екологічних досліджень в різних сферах господарської діяльності підприємства	
6. Інша документація	

Джерело: розроблено автором

Оскільки економіко-екологічний аналіз виробництва ґрунтується на системі показників та інформації, необхідних для прийняття оптимальних управлінських рішень в сфері раціоналізації природокористування й охорони навколишнього середовища, то для аналізу та діагностики економіко-екологічної діяльності підприємств запропоновано інформаційне поле, яке складається з 2 основних груп: внутрішньо-організаційна та облікова інформація; зовнішньо-регламентована та необлікова інформація.

Даний перелік документів носить попередній характер і може бути скоригований після детального ознайомлення із завданнями на проведення економіко - екологічного аналізу та діагностики підприємств консервної промисловості.

Висновки та подальші дослідження. В Україні потрібно сформулювати економічні й правові основи, передумови розвитку екологічного менеджменту, ключові напрями і стратегію в системі заходів підтримки природозберігаючого підприємництва і формування в перспективі відповідної інфраструктури для економіко-екологічного менеджменту. Крім цього, необхідно застосувати методи систематизації та інформаційного забезпечення контролінгу, екоаудиту, еколого-економічного аналізу в природогосподарській діяльності на рівні підприємства.

Запропоновані джерела інформації дозволяють найбільш повно відобразити рівень економіко-екологічної діяльності підприємств. Як напрямок подальших досліджень слід вказати доцільність встановлення структури інформації на кожному етапі реалізації економіко-екологічних рішень.

Бібліографічний список

1. Балацкий О. Экологический менеджмент: проблемы и перспективы становления и развития / О. Балацкий, В. Лукьянихин, Е. Лукьянихина. // Экономика Украины. – 2000. – №5. – С. 68-73.
2. Галушкина Т.П. Экологический менеджмент в Украине: реалии перспективы / Т.П. Галушкина, С.К. Харичков. – Одеса: Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований НАН Украины, 1998.– 107с.
3. Карагодов И. Экологический менеджмент природопользования / И. Карагодов // Бизнес-информ. – 1998. – № 19. – С. 3-7.
4. Мишенин Е.В. Экономический механизм экологизация производства / Е.В. Мишенин, Б.А. Семенченко, Н.В. Мишенина. – Сумы: ИПП «Мрія» –1–ЛТД, 1996.–140 с.
5. Пахомова Н.В. Экономика природопользования и экологический менеджмент : учебник / Н.В. Пахомова, К.К. Рихтер. – С.Пб: Из-во С.-Петербургского университета, 1999. – 488 с.
6. Садеков А.А. Механизмы эколого-экономического управления предприятиями : монография / А.А. Садеков. – Х. – Изд. дом «ИНЖЕК», 2004. – 224 с.
7. Шкарупа В.Ф. Основы экологии та безпеки товарів народного споживання : підручник / В.Ф. Шкарупа. – К. : КНТЕУ, 2002. – 217 с.
8. Бойко О.Ю. Еколого-економічні аспекти управління корпораціями / О.Ю. Бойко // Науковий вісник аграрної науки Причорномор`я Миколаївської державної аграрної академії. Спец. випуск 3(12) в 2-х т. – Миколаїв, 2001. – Т.1. – С. 108-111.

References

1. Balatskyi, O., Lukyanikhin, V., Lukyanikhina, E. (2000), Environmental management: problems and prospects of the formation and development, *Economy of Ukraine*, no 5, pp. 68-73.
2. Halushkina, T.P., Kharichkov, S.K. (1998), *Ekologicheskyy menedzhment v Ukraine: realii perspektivy* [Environmental management in Ukraine: realities of prospects], Institute of market problems and economic and ecological researches of NAS Ukraine, Odessa, Ukraine, 107 p.
3. Karahodov, I. (1998), "Environmental management of nature use", *Business-Inform*, no 19, pp. 3-7.
4. Mishenin, Ye.V., Semenchenko, B.A., Mishenina, N.V. (1996), *Ekonomicheskyy mekhanizm ekologizatsiya proizvodstva* [The economic mechanism for ecologization of production], Sumy, Ukraine: IPP «Mriya» –1–LTD, 140 p.
5. Pakhomova, N.V., Rikhter, K.K. (1999), *Ekonomika prirodopolzovaniya i ekologicheskyy*

menedzhment [Environmental Economics and Environmental Management], textbook, St.-Peterburg University, PITER, Russia, 488 p.

6. Sadekov, A.A. (2004), *Mekhanizmy ekologo-ekonomicheskogo upravleniya predpriyatiyami* [Mechanisms of ecological and economic management of the enterprises], monograph, Kharkiv, Ukraine, "INZHEK", 224 p.

7. Shkarupa, V.F. (2002), *Osnovy ekologhii ta bezpeky tovariv narodnoho spozhyvannia* [Fundamentals of ecology and safety commodities for public consumption], textbook, Kyiv, Ukraine, KNTEU, 217 p.

8. Boiko, O.Yu. (2001), "Ecological and economic aspects for corporation management", *Naukovyi visnyk ahromoi nauky Prychornomoria Mykolaivskoi derzhavnoi ahromoi akademii*, Special Issue 3(12) in two volumes, Vol.1, pp. 108-111.

Скляр Л.Б. ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПОТОКАМИ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В КОНСЕРВНІЙ ГАЛУЗІ

Мета. Метою статті є висвітлення результатів наукових досліджень напрямків удосконалення управління потоками еколого-економічної інформації в консервній галузі.

Методика дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є фундаментальні положення сучасної економічної теорії, наукові праці вчених, нормативні та законодавчі акти України з питань управління потоками еколого-економічної інформації. В процесі дослідження використовувалися такі методи: абстрактно-логічний (для виявлення сутності еколого-економічного управління), системного аналізу (при дослідженні можливостей удосконалення управління потоками еколого-економічної інформації), моделювання і прогнозування – з метою визначення основних напрямів вдосконалення управління потоками еколого-економічної інформації в консервній галузі.

Результати. Обґрунтовано механізм функціонування системи екологічного управління. Визначено роль економіко-екологічного обліку в досягненні стійкості підприємств. Здійснено систематизацію інформації для економіко - екологічного аналізу та діагностики підприємств консервної промисловості.

Наукова новизна полягає у розробці інформаційного поля економіко-екологічного аналізу та діагностики підприємств консервної промисловості, яку запропоновано систематизувати у 2 групи, а саме: як внутрішньо-організаційну – облікову та зовнішньо-регламентовану – не облікову інформацію, а також доповнити останню групу низкою обов'язкових складових, таких як: екологічний паспорт підприємства, результати екологічних досліджень в різних сферах господарської діяльності, матеріали планових та позапланових перевірок.

Практична значущість. Отримані результати дослідження є підґрунтям для вирішення практичних проблем щодо вдосконалення управління потоками еколого-економічної інформації в консервній галузі.

Ключові слова: екологічне управління, економіко-екологічний облік, економіко-екологічний аналіз, екологічна діагностика

Skliar L.B. THE MAIN DIRECTIONS FOR IMPROVEMENT FLOW MANAGEMENT OF ECOLOGICAL AND ECONOMIC INFORMATION IN CANNING INDUSTRIES

Purpose. The aim of the article is the detection of results of scientific researches, directions for improvement of flow management of ecological and economic information in the canning industry.

Methodology of research. The theoretical and methodological basis of the research is fundamental provisions of the modern economic theory, research works of scientists, normative and legislative acts of Ukraine on issues of flow management of environmental and economic information.

The following methods were used during the study: abstract and logical (to identify the nature of ecological and economic management), systems analysis (in the study the opportunities for improvement the management of flows of environmental and economic information), modeling and forecasting – to determine the main directions of improving the flow management of environmental and economic information in the canning industry.

Findings. The mechanism of functioning environmental management system has been substantiated. The role of economic and environmental accounting in achieving the sustainability of enterprises has been determined. The systematization of information for economic and environmental analysis and diagnostics for enterprises of the canning industry has been done.

Originality. Scientific novelty consists in developing the information field of economic and environmental analysis and diagnostics for enterprises of canning industry, which prompted to organize into 2 groups, namely as intra-organizational –accounting and foreign regulated – not accounting information, and also complement the latter group with a number of components required such as ecological passport of the enterprise, the results of environmental research in various fields of economic activity, materials scheduled and unscheduled inspections.

Practical value. The obtained results of research are the basis for solving practical problems for improving management of the flows of environmental and economic information in the canning industry.

Key words: environmental management, economic and environmental accounting, economic and environmental analysis, environmental diagnostics.

Скляр Л.Б. ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ПОТОКАМИ ЭКОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИНФОРМАЦИИ В КОНСЕРВНОЙ ОТРАСЛИ

Цель. Целью статьи является освещение результатов научных исследований совершенствования управления потоками эколого-экономической информации в консервной отрасли.

Методика исследования. Теоретической и методологической основой исследования являются фундаментальные положения современной экономической теории, научные труды ученых, нормативные и законодательные акты Украины по вопросам управления потоками эколого-экономической информации. В процессе исследования использовались следующие методы: абстрактно-логический (для выявления сущности эколого-экономического управления), системного анализа (при исследовании возможностей совершенствования управления потоками эколого-экономической информации), моделирования и прогнозирования - с целью определения основных направлений совершенствования управления потоками эколого-экономической информации в консервной отрасли.

Результаты. Обоснован механизм функционирования системы экологического управления. Определена роль экономико-экологического учета в достижении устойчивости предприятий. Осуществлена систематизация информации для экономико - экологического анализа и диагностики предприятий консервной промышленности.

Научная новизна заключается в разработке информационного поля экономико-экологического анализа и диагностики предприятий консервной промышленности, предложенной систематизировать в 2 группы, а именно: как внутренне-организационную - учетную и внешне регламентированную - неучетную информацию, а также дополнить последнюю группой рядом обязательно 'обязательным составляющих, таких как: экологический паспорт предприятия, результаты экологических исследований в различных сферах хозяйственной деятельности, материалы плановых и внеплановых проверок.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования являются основой для решения практических проблем по совершенствованию управления потоками эколого-экономической информации в консервной отрасли.

Ключевые слова: экологическое управление, экономико-экологический учет, экономико-экологический анализ, экологическая диагностика

УДК 657:338.43

*Качмар О.В.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту,
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»*

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. Важливою умовою ефективного функціонування господарюючого суб'єкта в будь-якій сфері діяльності, у тому числі і аграрній, є якісно сформована система обліку. Формування системи обліку аграрних підприємств та її організація в значній мірі залежать від вибору облікової політики, яка повинна бути документально оформлена у відповідному розпорядчому документі і затверджена на підприємстві. Проте законодавством України не затверджено типової форми розпорядчого документу про облікову політику, відсутні вимоги до його назви, оформлення, змісту та структури, а форма розпорядчого документу про облікову політику обирається підприємством самостійно. У сучасних умовах власники та працівники бухгалтерії багатьох аграрних підприємств не приділяють даному процесу належної уваги і не поспішають скласти свій розпорядчий документ про облікову політику, деякі з них складають його формально, елементи його не обґрунтовані й дублюють окремі пункти нормативних документів чи використовують типові форми розпорядчих документів, що поширені у засобах масової інформації без врахування індивідуальних особливостей діяльності підприємства. Тому на сьогоднішній день в Україні залишається актуальним питання належного документального оформлення облікової політики аграрних підприємств.